

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Logistično inženirstvo
Modul: Poslovna logistika

**MOTIVIRANJE KANDIDATA
PRI OPRAVLJANJU VOZNIŠKEGA
DOVOLJENJA**

Mentor: mag. Brane Lotrič

Kandidat: Igor Skukan

Ljubljana, april 2018

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju, mag. Branetu Lotriču, in vsem ostalim, ki so pripomogli k nastanku pričujočega dela.

IZJAVA

»Študent Igor Skukan izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom mag. Braneta Lotriča.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

Namen diplomskega dela je bil ugotoviti, katera vrsta motivacije pri kandidatih najbolj vpliva na opravljanje voznškega izpita. Pri opravljanju voznškega izpita je ključna učna motivacija. Kandidatu, ki ni uspešen pri svojem usposabljanju, vsekakor manjka znanja. Da ne bi prihajalo do učnih težav, sta pomembna kandidatova želja po znanju in uspehu ter dober in prizadeven učitelj. Učitelj vožnje mora kandidata na ustrezen način motivirati in ga tako privedi do končnega cilja.

V teoretičnem delu diplomskega dela opredeljujemo motivacijo, dejavnike, ki vplivajo na učenje, ter učiteljevo vodenje. Kandidat se spopada z različnimi učnimi težavami, saj na učenje vpliva veliko dejavnikov. Komunikacija med kandidatom in učiteljem vožnje je izrednega pomena, saj predstavlja ključ do uspešnega sodelovanja.

Empiričen del diplomske naloge vsebuje raziskavo v Avtošoli Ježica, kjer so kandidati izpolnili anketni vprašalnik. Rezultati izvedene raziskave kažejo, da kandidate motivirajo notranja motivacija, želja po osamosvojitvi, znanju. Pri usposabljanju pa je motiviranost vsekakor odvisna od učiteljevega vodenja. Učitelj kandidata na ustrezen način učno motivira.

Ključne besede: motivacija, učna motivacija, kandidat, učitelj vožnje, učiteljevo vodenje.

ABSTRACT

The aim of this thesis is to determine, which type of motivation influences the candidates during the process of obtaining their driving licence. The key motivation in the process of obtaining the driving licence is the learning motivation. The candidates, who are deemed unsuccessful in their training, often lack in knowledge. The most important factors in avoiding learning issues are the candidate's desire for knowledge and success as well as a skilled and a hard-working instructor. The driving instructor must motivate the candidate in an appropriate manner and thus lead them to their goals.

The theoretical part of this thesis defines motivations, factors, which might influence learning, and the instructor's behavioural patterns. The candidate is faced with various issues as many factors influence the learning process. The communication between the candidate and the driving instructor is of great importance, being the key to a successful collaboration.

The empirical part of this thesis includes a study conducted at the Avtošola Ježica driving school; their candidates filled out a survey. The results of the study show the candidates are motivated by their internal motivation, their wish to become more independent, their desire for knowledge. During the training process these types of motivation foremost depend on the instructor's behaviour. The instructor provides the candidate with appropriate learning motivation.

Key words: motivation, learning motivation, candidate, driving instructor, instructor's behaviour.

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	Predstavitev problema.....	1
1.2	Cilji naloge	1
1.3	Predstavitev okolja	1
1.4	Predpostavke in omejitve	2
1.5	Metode dela	2
2	TEORETIČNE OSNOVE.....	3
2.1	Motivacija	3
2.1.1	Notranja motivacija.....	4
2.1.2	Zunanja motivacija	5
2.2	Učna motivacija.....	6
2.3	Vodenje učitelja in motivacija kandidata	7
3	UČENJE.....	8
3.1	Učni tipi	9
3.2	Dejavniki učenja	10
3.2.1	Fiziološki dejavniki učenja	10
3.2.2	Psihološki dejavniki učenja.....	11
3.2.3	Fizikalni dejavniki učenja.....	11
3.2.4	Socialni dejavniki učenja	11
4	UČITELJ VOŽNJE	12
4.1	Zaznavanje	12
4.2	Sposobnosti	13
4.3	Znanje.....	13
4.3.1	Učna snov.....	13
4.4	Načelo nazornosti	14
4.5	Načelo dostopnosti.....	14
5	KANDIDAT.....	15
5.1	Komunikacija med učiteljem in kandidatom	16
6	PRAKTIČNI DEL	17
6.1	Notranja motivacija kandidata	20
6.2	Učiteljevo vodenje	25
7	PREVERJENJE HIPOTEZ	29
8	ZAKLJUČEK	29
9	LITERATURA IN VIRI	31
	PRILOGI.....	33

KAZALO TABEL

Tabela 1: Ocena vloge učitelja	28
--------------------------------------	----

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketiranih.....	17
Graf 2: Starost anketiranih.....	18
Graf 3: Kategorija kandidatov	19
Graf 4: Število opravljenih ur	19
Graf 5: Razlog za opravljanje voznškega izpita	20
Graf 6: Motivacija kandidatov	21
Graf 7: Zavzetost kandidata	22
Graf 8: Učna ura.....	23
Graf 9: Odločitev za šolo vožnje	24
Graf 10: Spodbuda in motivacija učitelja.....	26
Graf 11: Razlaga učitelja vožnje	26
Graf 12: Kritika učitelja vožnje	27

1 UVOD

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

Vsak posameznik opravlja delo pod vplivom določene motivacije. Večini zaposlenih veliko motivacijo pri delu predstavljajo finančni dodatek, dobri medsebojni odnosi, možnost napredovanja, upoštevanje podrejenih s strani nadrejenih ipd. Tako je tudi pri opravljanju vozniškega izpita. Lahko bi rekli, da je neuspeh pogosta posledica pomanjkanja znanja, torej učne motivacije. Da ne bi prihajalo do neuspehov, je treba učenca oziroma kandidata motivirati na ustrezen način, saj je le motiviran kandidat ključ do končnega cilja, ki je pridobitev vozniškega dovoljenja. V pričujočem delu je predstavljen podroben pomen motivacije, ki vpliva na kandidata, opredeljeni so odnosi med kandidatom in učiteljem, opisani učni tipi in vrste motivacije, ki so prisotne pri kandidatih. S pomočjo že znanih teorij in lastnih izkušenj, ki jih bomo dobili s pomočjo anketnega vprašalnika, bomo povezali teorijo s prakso.

1.2 CILJI NALOGE

Namen diplomskega dela je ugotoviti, katera vrsta motivacije pri kandidatih najbolj vpliva pri opravljanju vozniškega izpita.

Cilji diplomske naloge so:

- oceniti trenutno stanje motiviranosti pri kandidatih,
- podati ključne smernice za boljše motiviranje kandidatov za opravljanje vozniškega izpita in
- opredeliti vrste motivacije, ki vplivajo na kandidata med opravljanjem vozniškega izpita.

1.3 PREDSTAVITEV OKOLJA

Anketni vprašalnik je bil izveden v Avtošoli Ježica oziroma anketirani so bili kandidati za usposabljanje praktičnega pouka. Avtošola Ježica je od leta 1983 del Srednje poklicne in strokovne šole Bežigrad Ljubljana. Zavod ima tri organizacijske enote: Srednjo poklicno in strokovno šolo Bežigrad, Avtošolo Ježica in Medpodjetniški izobraževalni center. Ravnateljica in hkrati direktorica zavoda je Frančiška Al-Mansour. Vodja šole vožnje je Goran Lapič. V šoli vožnje je zaposlenih dvanajst ljudi, od teh je osem učiteljev vožnje.

Avtošola Ježica je šola za izobraževanje odraslih. Ima več kot 70-letno zgodovino. Na Avtošoli Ježica potekajo usposabljanja za vozniške kategorije A, B, C, D, BE in CE ter razni tečajji (viličarist, mehanik, operater na CNC-stroju, vulkanizer itd.). Izvajajo se tudi programi za izobraževanje odraslih, in sicer: voznik (triletni program, srednje

poklicno izobraževanje), logistični tehnik (štiriletni program, srednje strokovno izobraževanje) in logistični tehnik PTI (dveletni program, poklicno-tehniško izobraževanje).

1.4 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Predpostavljamo, da bodo rezultati anketnega vprašalnika pokazali, katera vrsta motivacije je najpomembnejša oz. se najbolj izraža pri uspešno opravljenem izpitu za pridobitev voznškega dovoljenja. Menimo, da bodo rezultati ankete pokazali, kako pomemben je vpliv motivacije učitelja na kandidata.

Kot omejitev vidimo pomanjkanje literature in že raziskanih primerov na dano temo. Veliko je literature o motivaciji na splošno, medtem ko je za konkretno avtošolo ni. Pri izdelavi anketnega vprašalnika ne vidimo nobene ovire, saj bodo anketirani naključno izbrani kandidati, ki opravljajo vozniški izpit v Avtošoli Ježica. Vidimo možno težavo pri zbiranju odgovorov pri anketnem vprašalniku, saj je lahko prisotna subjektivnost. Vsak odgovor naključno izbranega kandidata je odvisen od njegovih lastnih izkušenj in možne privrženosti določenemu učitelju.

V diplomski nalogi sta postavljene dve hipotezi:

- Hipoteza 1: Pri opravljanju voznškega izpita je kandidatova notranja motivacija pomembnejša od zunanje.
- Hipoteza 2: Učiteljevo vodenje je povezano s kandidatovo motivacijo.

1.5 METODE DELA

V teoretičnem delu diplomske naloge je za prikaz osnovnih pojmov, kot so motivacija, učitelj, učni tipi, uporabljena opisna metoda. Uporabljena je tudi metoda združevanja, saj smo združili teorijo, ki so jo o tej problematiki napisali različni avtorji. S pomočjo deduktivne metode smo iz splošnih stališč sklepali na posamezen primer. Na podlagi splošnih stališč o motivaciji smo to stališče prenesli na motivacijo kandidatov, ki opravljajo vozniški izpit.

V praktičnem delu je uporabljena metoda anketiranja, saj smo analizirali anketni vprašalnik. V zaključku so z metodo sinteze združene glavne ugotovitve raziskovalnega dela v povezavi s teoretičnimi izhodišči. Združili smo pojem motivacija v sklopu opravljanja voznškega izpita.

2 TEORETIČNE OSNOVE

2.1 MOTIVACIJA

Motivacijo razumemo kot nekaj skrivnostnega, ki pomaga posamezniku, da pridobi moč za dobro in ustvarjalno delo. Lahko bi rekli, da je motivacija sila, ki je skrita za posledičnim vedenjem, za katero se oblikuje vedenje za ustvaritev oz. potešitev zastavljenih potreb (Keenan, 1996).

Motivacija brez motiva ne obstaja. Močan motiv, ki je lahko želja, vrednota, cilj, potreba, čustvo, lahko deloma nadomesti pomanjkljive sposobnosti ali zmožnosti. Kandidat, ki ima razmeroma nizke sposobnosti, lahko veliko doseže, če se veliko trudi in prizadeva za dosego cilja. Prav tako pa zelo visoka sposobnost ne pomeni vedno uspešno doseženega cilja, saj brez ustrezne motiviranosti lahko pride do napak. Na učenje vplivata notranja in zunanja motivacija. O notranji motivaciji govorimo takrat, ko se učenec uči zaradi določenih interesov, želje po znanju ali vedoželjnosti. O zunanji motivaciji pa govorimo, kadar se učenec uči iz drugih razlogov (npr. zahteva vodje po večji izobrazbi ali znanju, višji dohodek itd.). Notranja motivacija je učinkovitejša kot zunanja, saj traja dlje. Uspeh pa vsekakor najlažje dosežemo, če sta prisotni obe motivaciji, tako zunanja kot notranja. Izobraževalno delo zahteva, da učitelj pozna motive učencev, saj le tako lahko učenca motivira z ustreznim pedagoškim učinkovanjem, pohvalami, sodelovanjem, tekmovanjem ipd. (Gasar, 2002).

V pravilniku o programih in pogojih usposabljanja za učitelja vožnje, učitelja predpisov in strokovnega vodjo šole vožnje je opredeljena motivacija, ki je potrebna pri praktičnem delu izpita (glej Priloga 1).

Vsi kandidati, ki se odločijo za opravljanje vozniškega izpita, so notranje motivirani za učenje. Ta notranji motiv je želja po pridobitvi vozniškega dovoljenja. Za zunanjo motivacijo pa naj bi poskrbel učitelj vožnje. Učence lahko motivira s pohvalo, besednim spodbujanjem, izjavo o napredovanju ipd. Toda treba je zelo paziti, v kolikšni meri te vrste motivacije učitelj vožnje uporablja. Spodbudne besede ali pohvale ne smejo biti pretirane ali pa v nasprotju z realnostjo, saj le tako lahko dosežejo nasprotni učinek. Pomembno je, da učitelj vožnje dodatno motivira tiste kandidate, ki so negotovi zaradi morebitnega slabega uspeha in tako izgubljajo voljo do učenja. Kandidate lahko učitelj motivira z izjavami, kot so: »Kako lepo bo, ko boš imel vozniški izpit in tako ne boš več vezan na javni prevoz,« ali z opogumljanjem: »Še vsi so naredili, gre samo za vprašanje vaje in časa«. Motiviranje na osnovi kazni in graje ne prinaša v večini primerov dobrih rezultatov. Pri večini kandidatov je odsvetovano. Toda obstajajo izjeme, kot so pretirano samozavestni in skrajno predrzni kandidati. Načeloma kritika naredi več škode kot koristi. Učitelj naj bi se

zavedal, da kandidat njegove pripombe jemlje resno in da mu lahko preveč kritične pripombe odvzamejo samozaupanje. Vprašanje je, kako kandidatu povedati oz. pojasniti, da nekaj počne narobe in da je to zanj lahko zelo nevarno. V tem primeru naj bi učitelj vožnje pojasnil kritiko zelo umirjeno in s prijaznimi besedami in usmerjeno na izboljšanje dejavnosti. Učitelj vztrajno popravlja kandidatovo napako in ga ob tem hrabri, da se bo le naučil in da vsega na začetku ne more znati (Gasar, 2002).

Najmočnejši vir motivacije so pozitivne misli, medtem ko so negativne misli upad motivacije. Oblikovanih je več vrst tehnik, ki omogočajo, da se naučimo pozitivnega mišljenja. Za samomotivacijo je tudi pomembno vznemirjanje, saj brez telesnega vznemirjanja, ki ga izzovejo želje in veselje, ni energije za končanje naloge oz. dela. Kadar to ni dovolj, se ljudje ozrejo na svojo okolico in tam iščejo vir motivacije. Ljudje okoli nas so pomemben vir, saj jim zaupamo, nam ustrezajo ter so nam dosegljivi. Naslednji vir motivacije je okolje, ki nas obdaja. Nimamo ogromnega vpliva nanj, toda včasih nas neke malenkosti motivirajo, kot so: primerna svetloba, fotografije itd. Skratka, organiziramo si prostor tako, da bo deloval za nas in ne proti nam (Deržič, 2013).

2.1.1 Notranja motivacija

Notranja motivacija je lahko ključ do kakovostnega rezultata in procesa. Toda ne navdihuje vseh učencev. Notranja motivacija je prirejeno in naravno nagnjenje za razvoj notranjih sposobnosti prek učenja, za katero ni potrebna zunanja spodbuda. Notranje motiviran posameznik se ne oklepa zunanjih ciljev, kot so nagrada, dobra ocena, priznanje v jasnosti ipd. (Stipek, 2002). Notranje motiviran posameznik ne potrebuje spodbud ali kaznovanja, saj je že aktivnost sama po sebi nagrada.

Če je posameznik notranje motiviran, potem ne potrebuje oz. je neodvisen od zunanjih dejavnikov. Taki posamezniki se čutijo kompetentne, da lahko izpolnijo zadano nalogo, in imajo občutek kontrolirane situacije. Osnova uspešnega učenja in sodelovanja v pedagoškem procesu sta prav občutek kompetentnosti in občutek kontrole nad dano situacijo. Učitelj mora za spodbujanje notranje motivacije opraviti dve stvari, in sicer: omogočiti akademsko okolje in zagotoviti kandidatom okolje, da lahko uspešno delujejo v njem (Berdajs, 1994).

Pri notranji motivaciji je izredno pomembna predvidljivost, saj pomaga posamezniku, da se spopade s situacijo. Posameznik mora znati ločiti težavne in lahke naloge, saj je pri težkih nalogah potrebna moč, da ne obupa. V pomoč je vedno dobrodošla izkušnja napačnega reševanja težave. Učitelj se mora s kandidatom o taki izkušnji pogovoriti in mu pojasniti, da nalogo lahko reši, če se potrudi. Tako ohranimo občutek notranje motivacije in kompetentnosti. Za notranjo motivacijo kandidata je neprecenljivo, če učitelj omogoči kandidatu doživljanje akademskega uspeha (Berdajs, 1994).

Kandidatu dati priložnost za spodbudo kontrole v situaciji je prav tako pomembno. V takih primerih je učitelj vožnje v težji situaciji, saj če kandidatu pusti možnost izbire, je veliko večja verjetnost, da bo delal napake. Učitelj vožnje mora znati izbrati neko srednjo pot in upoštevati obe možnosti (Berdajs, 1994).

Ko smo notranje motivirani, počnemo to, kar nas resnično zanima, in tako ob tem doživljamo zadovoljstvo in ne zahtevamo nikakršne nagrade. Ob takih dejavnostih smo samoiniciativni, vztrajni in našo pozornost je težko zmotiti. Skoraj noben drug psihološki pojav ne kaže toliko pozitivnega potenciala človeške narave kot le notranja motivacija. Odzivi okolja vplivajo na notranjo situacijo, pri kateri pa je v ospredju poudarek na trudu in naporu, vloženem v določeno aktivnost. Notranja motivacija spodbuja delovanje v situaciji, kjer lahko potrdimo svoje zmožnosti. Možnost izbire in samousmerjanja pa ohrani ali pa zviša motivacijo na raven pred dejavnostjo (Puklek Levpušček, Zupančič, 2009).

2.1.2 Zunanja motivacija

Zunanjo motivacijo oblikujejo posredne spodbude, ki izvirajo izven učenca. Starši, učitelji in drugi jih uporabljajo z namenom, da bi vzpostavili stanje motiviranosti. Zunanji dejavniki motivacije so osebe, dogajanja, stvari in pojavi v okolju, ki se jim posameznik približa ali pa ne. Človek lahko doživi ugodje, pohvalo, nagrado in druge pozitivne reakcije, ki obstoječo motivacijo še krepijo. Najbolj razširjena zunanja motivacija, ki se uporablja v šoli, so ocene (Razdevšek Pučko, 1999).

V kolikor učenci niso notranje motivirani, potem mora učitelj uporabiti sredstva zunanje motivacije. Učitelj mora biti avtoriteta, da bi bila zunanja motivacija uspešna. Pravilno mora oceniti situacijo za grajo ali pohvalo. Po raziskavah se najbolj obnese pohvala, medtem ko učenca ne smemo primerjati z uspehom razreda. Manj primerna je graja kot pohvala, vendar je vseeno učinkovitejša kot ignoriranje učenca. Učencu, ki je notranje motiviran, ne zaležeta niti graja niti pohvala.

Na zunanje motivirano vedenje vpliva več vrst motivacije, in sicer: zunanje uravnavanje, introjicirano uravnavanje, identificirano uravnavanje in integrirano uravnavanje. **Zunanje uravnavanje** se kaže v vedenju, katerega je cilj pridobitev nagrade ali izognitev kazni. Vedenje je odvisno od zunanjih posledic. Posameznik doživlja nizko stopnjo samoodločnosti in pomanjkanje zanimanja za nalogo. **Introjicirano uravnavanje** je stanje notranjega nadzora. Posameznik si želi doživeti ponos, da bi utrdil samospoštovanje. Pri vožnji se kaže v kandidatovi usmerjenosti vase. Učenec s tako vrsto motivacije želi pokazati drugim svoje zmožnosti. Cilj je dosežen, če je boljši od drugih. **Identificirano uravnavanje** pomeni, da neko dejavnost sprejmemo kot vredno. Učenec na primer sodeluje pri določeni aktivnosti, vendar ne zato, ker ga zanima, tudi ne zaradi nagrade. Sodeluje, ker zaznava to

aktivnost ali dejavnost vredno za svoje učenje. **Integrirano uravnavanje** je ena izmed najavtonomnejših oblik zunanje motivacije. Na podlagi integracije se vrednote, ki jih zavestno sprejmemo, uskladijo z ostalimi vrednotami in tako pomembno vplivajo na življenjske cilje in odločitve. Identificirano in integrirano uravnavanje predstavljata temelj za samodelujočo zunanjo motivacijo, saj ju lahko razumemo kot približek notranje motivacije (Puklek Levpušček, Zupančič, 2009).

2.2 UČNA MOTIVACIJA

Učenje je ena od bistvenih lastnosti in celo zmožnosti človeka, saj mu omogoča aktivno vlogo in ga tako razlikuje od drugih bitij. Učenje je proces pridobivanja znanja in sposobnosti, ki postopoma tudi spreminja lastnosti posameznika. Toda za doseg dobrih učnih uspehov je potrebna dobra motivacija.

»Učna motivacija je skupni pojem za vse vrste motivacij v učni situaciji, ki obsega vse, kar daje pobude za učenje, ga usmerja, mu določa intenzivnost, trajanje in kakovost.« (Marentič Požarnik, 2000, str. 184) Učna motivacija je proces izzivanja, spodbujanja in usmerjanja situacije k cilju. Lahko bi rekli, da je produkt medsebojnega delovanja deloma trajnih osebnostnih potez učenca in značilnosti učne motivacije (npr. način učiteljevega poučevanja ali spodbujanja).

Zanima nas, kaj je tisto, kar kandidata pripravi k opravljanju vozniškega izpita, ga pri tem usmerja, določa intenzivnost in mu omogoča vztrajnost. Učna motivacija je pomemben psihološki dejavnik učne uspešnosti. Kandidatova nepripravljenost pri sodelovanju med učenjem vožnje, nizka prizadevnost in trud, hitro prenehanje z vožnjo ter nepripravljenost soočenja s težjim nalogami resno ogrožajo kakovost vožnje. Motivacija pri učenju vožnje ne pomeni le pobude k pripravljenosti na učenje pri vožnji. Bolj motivirani kandidati v učnih situacijah uporabljajo kompleksnejše in višje spoznavne procese, saj se tako tudi več naučijo kot manj motivirani kandidati. Ta pripravljenost je odvisna od mnogih dejavnikov. Ti so osebnostne značilnosti in spodobnosti kandidata ter značilnost zunanjega okolja in značilnost učne snovi. Učno okolje predstavlja značilnost učiteljevega vodenja ter učiteljevega motivacijskega prepričanja o tem, kaj kandidata spodbuja in kaj ga motivira k cilju (Peklaj et al., 2009).

Med zunanje okolje sodi tudi značilnost družinskega okolja kandidata. Mednje sodijo socialno-ekonomske razmere, v katerih živi družina kandidata, pobude, ki jih je deležen kandidat s strani družine, sodelovanje staršev pri opravljanju vozniškega izpita, učna uspešnost v družini, podpiranje in oblikovanje pomembnih vrednot ipd.

Teorija samoodločnosti je zelo vplivna na področju učne motivacije. Poudarja raziskovanje temeljnih potreb, ki usmerjajo posameznikovo sodelovanje v neki dejavnosti. Teorija poudarja tri osnovne in temeljne psihološke potrebe posameznika, in sicer: kompetentnost v okolju, kjer posameznik deluje, doživljanje povezanosti z

drugimi in doživljanje avtonomije v lastnih dejanjih in odločitvah (Puklek Levpušček, Zupančič, 2009).

2.3 VODENJE UČITELJA IN MOTIVACIJA KANDIDATA

Kandidatova motivacija je tesno povezana z vodenjem učitelja. Način učiteljevega vodenja in sami postopki vplivajo na motivacijo kandidata, bodisi na padec bodisi na rast motivacije. Le ustrezno učiteljevo vodenje lahko motivira kandidate za hitrejši doseg cilja.

Lipičnik in Možina (1993, str. 90) pravita: »Vodstvo poskuša v okviru procesa motivacije vplivati na svoje zaposlene. Potrebno jih je usmerjati, motivirati ali pa drugače pripraviti do tega, da bi svoje naloge opravili najbolje.« To velja tudi med opravljanjem vozniškega izpita. Učitelj vožnje mora svoje kandidate usmerjati, motivirati, da bi opravili izpit.

Način učiteljevega dela in odnos, ki ga oblikuje s kandidatom, pomembno sooblikujeta kandidatovo motivacijo za učenje vožnje. Učitelj je tista oseba, ki predstavi pomemben modul za odnos do izobraževanja. Predvsem za mlajše kandidate je učitelj oseba, ki veliko ve, jih usmerja, vodi, zna odgovoriti na njihova vprašanja, ter oseba, ki ji lahko zaupajo. Tako mlajši kandidati ocenjujejo svoje napredovanje pri vožnji na podlagi učiteljevih pohval ali pa graj. Želijo biti pri učitelju priljubljeni in se posledično trudijo s svojim vedenjem slediti njegovim zahtevam in napotkom. Motivacija kandidatov spodbuja dimenzije učiteljevega vedenja oz. vodenja v avtu, kot so odgovornost kandidatov, spodbujanje iniciativnosti, empatija do kandidata, pomoč kandidatom in strukturirano vodenje. Vedenje učitelja, za katerega je značilna konfliktnost s kandidatom, je negativno povezano s kandidatovo motivacijo (Peklaj et al., 2009).

Vodenje učitelja ima velik vpliv na učno motivacijo kandidatov in prav tako na stališča kandidatov, ki jih razvijejo v odnosu do učne snovi ter šole. Prav tako so pomembna tudi pričakovanja učiteljev do kandidatov in ne samo obratno. Učitelji vožnje že na začetku izobraževanja določenim kandidatom povejo, da imajo dobre sposobnosti in da bodo brez težav pridobili dovoljenje, medtem ko druge kandidate označijo kot manj sposobne in težje obvladljive (Peklaj et al., 2009).

Denny (1997) navaja deset načel vodenja z motivacijo:

- določitev ciljev – postavljanje realnih in dosegljivih ciljev,
- postavitev zgleда – stremljenje k temu, da bi zaposleni postali podobni svojim vodjem,
- stalno izpopolnjevanje – naloga vodje je, kako neko stvar narediti bolje, uspešnejše,

- vodenje brez prisile – vodenje z zgledom in ne s pomočjo odredb ali prisil je najučinkovitejše,
- čas za razmišljanje – čas, namenjen razmišljanju v miru,
- sojenje po dosežkih – zaposlene je treba soditi po dosežkih,
- pridobivanje in utrjevanje samozavesti – vodja mora zaupati vase in svoje spodobnosti, saj le tako lahko spodbuja zaposlene,
- pričakovanje kritike – vodja daje in sprejema kritike v primernih in opravičenih primerih,
- misliti na prihodnost – načrtovanje izboljšav,
- razmišljati kot zmagovalec.

Navedena načela, ki jih je opredelil Denny, so uporabna tudi pri opravljanju vozniškega izpita oz. za učitelja vožnje. Lahko bi rekli, da je učitelj vožnje vodja in kandidat njegov zaposlen. Če učitelj vožnje ravna po naštetih načelih, bo vsekakor uspešno in motivirano vodil svojega kandidata do postavljenega cilja.

3 UČENJE

V procesu učenja govorimo o **izobraževanju** ali o **usposabljanju**. Usposabljanje je priprava posameznika, ki ima že določeno splošno znanje, na specifična, vendar vnaprej opredeljena opravila. Izobraževanje je pridobivanje novih znanj z določenega področja, ki prispevajo k posameznikovemu poglobljenemu razmišljanju o določeni tematiki (Boštar, Lotrič, 2001). Izobraževanje je proces, ki je normiran, strukturiran, organiziran od zunaj in predmetno usmerjen. Učenje pa je koncept, pri katerem je poudarjen antropološki kontekst, ki presega družbeno namenskega tako, da postavlja v ospredje posameznika. Učenje temelji na posameznikovi potrebi ter lastni dejavnosti. Toda to ne pomeni, da niso upoštevane družbene potrebe. Učenje je danes postalo del življenja in traja vse življenje (Lepšina, 2008).

Poučevanje vožnje spada med usposabljanje. Tako v procesu izobraževanja kot pri usposabljanju je postopek odvisen od učenčevega načina zaznavanja in sposobnosti, toda na koncu je rezultat enak, in sicer znanje. Pri tem procesu pa nikakor ne smemo zanemariti učiteljevih sposobnosti zaznavanja in pedagoško-andragoških sposobnosti (Boštar, Lotrič, 2001).

Pri učenju vožnje se med seboj prepleta več vrst učenja glede na učno gradivo – motorično, besedno-simbolno in senzorno učenje. Obstaja tudi več vrst učenja glede na kompleksnost učnega procesa – pogojevanje, učenje s poskusi, učenje z napakami, posnemanje, itd. Kandidat se mora naučiti ustreznih gibov, torej ustrezne motorike, besedno-simbolno se mora naučiti prometnih pravil in znakov, senzorno pa

ustreznih občutkov, kot so razdalja med vozili, hitrost, dimenzija vozila in prepoznavanje nevarnosti, ki prežijo vedno na cesti.

Če hoče šola ustrezno usposablјati ali izobraževati, mora biti pouk povezan z življenjsko prakso. Teoretično znanje se prenese v prakso takoj, ko ga učenci osvojijo. To ne bi smelo motiti siceršnjega pouka, saj gre zato, da učenci spoznajo uporabnost znanja v praksi. Človek se marsičesa nauči z delom in pri neuspehu se sprašuje po vzroku; takrat išče teoretično razlago.

3.1 UČNI TIPI

Vsak posameznik ima drugačen način učenja. Razlikujemo med tremi učnimi tipi: bralnim, vizualnim in slušnim. Četrty učni tip je kombinirani, kjer se uporablja več vrst čutil. Nihče se ne uči le preko enega samega čutnega zaznavanja. Najučinkovitejše je, če združimo več čutil, saj se zaznave med seboj dopolnjujejo in tako ostane več snovi v glavi (Weimer, Hess, Brademann, 2001).

Strokovnjaki, ki so raziskovali modele učnih stilov, so mnenja, da se posameznikov učni stil lahko spreminja glede na situacijo. Učenec lahko pri matematiki uporablja vidni učni tip, pri tujem jeziku pa slušnega (Vereš, Dolar in Leskovar, 2016).

Bralni učni tip temelji na branju. Kadar določeno tematiko beremo, si jo najlažje zapomnimo. V takem primeru je dobro, če učno gradivo, ki je predelano v šoli, doma še enkrat preberemo. Če nas določena tema zanima, si lahko s prebiranjem dodatnega gradiva razširimo znanje. V primeru dostopa do interneta pa še lažje dostopamo do gradiva (Weimer, Hess, Brademann, 2001).

Vizualni učni tip temelji na osnovi vizualne predstavitve. Učenje v šolah v veliki meri poteka preko poslušanja in branja. V primeru vizualnega tipa pa je zelo pomembno, da ima ta o učni snovi slikovno predstavitev. Določeno tematiko si lažje zapomnimo na podlagi skice, risbe in ilustracije (Weimer, Hess, Brademann, 2001). Posameznik z vizualnim učnim tipom opazi drobne podrobnosti. Pri ljudeh si lažje zapomni obraze kot pa njihova imena. Težje sledi ustnim navodilom (Vereš, Dolar in Leskovar, 2016).

Posameznik s **slušnim učnim tipom** si najlažje zapomni stvari, ki jih sliši na predavanjih ali pa radiu. S pazljivim poslušanjem razlage si zapomni velik del snovi. Če česa ne razume, prosi za dodatno ustno razlago. Nato poskusi ponoviti obravnavano tematiko s svojimi besedami, da jo utrdi. Pri pouku ali ob priložnostih, ki zahtevajo tišino, učenec slušnega učnega tipa težko dolgo molči. Ti učenci pa učno snov zelo radi predebatirajo s sošolcem in jo tako še bolje razumejo.

Četrty učni tip so **kombinirana čutila**. Snov si še lažje zapomnimo, kadar delamo zapiske. Šele ko smo jo sposobni razložiti drugim, je resnično osvojena. Pri pouku

kandidat uporablja obe možganski polovici, zato ju je treba prebuditi pred začetkom pouka. Možgane lahko spodbudimo z navzkrižnimi gibi (zarisujemo osmico z nogo ali roko). Ta dejavnost bo pognala kri v možgane in tako izboljšala koncentracijo (Weimer, Hess, Brademann, 2001).

3.2 DEJAVNIKI UČENJA

Dejavnike učenja delimo na tiste, ki so v učencu samem (notranji dejavniki), in na tiste, ki so v učenčevem šolskem, družinskem ali drugem okolju (zunanji dejavniki).

Med notranje dejavnike učenja spadajo:

- fiziološki dejavniki,
- psihološki dejavniki učenja.

Zunanji dejavniki učenja zajemajo:

- fizikalne dejavnike,
- družbene ali socialne dejavnike učenja.

Med notranjimi in zunanjimi dejavniki uspešnega učenja ne moremo vedno potegniti ostre meje. Med seboj se tesno prepletajo. Za učno uspešnost je torej pomembno učinkovito okolje, tisto, ki na posameznika vpliva – posameznikov dosednji razvoj, prirojene dispozicije in izkušnje.

3.2.1 Fiziološki dejavniki učenja

Fiziološki dejavniki so tisti dejavniki, ki izvirajo iz telesnega stanja učenca, zdravja in počutja. Na uspešno učenje vplivajo začasna stanja organizma, kot so lakota ali utrujenost, in trajnejša stanja organizma, kot je bolezen. Nekatera od teh stanj imajo večji vpliv na učne sposobnosti kot druga. Skrajno pozorni moramo biti na naslednje fiziološke dejavnike:

- stanje čutil (slabovidnost),
- funkcioniranje živčnega sistema,
- nivo telesne energije,
- psihomotorično koordinacijo (levičnost, usklajenost oči in rok, stopnja nerodnih gibov),
- hormonalno ravnotežje (hitra utrudljivost) (Marentič Požarnik, 1980).

Pri učenju praktične dejavnosti, kot je vožnja motornega vozila, so v veliki meri pomembne senzomotorične lastnosti. Te se nanašajo na stanje čutil, splošni nivo telesne energije in prav tako funkcijo živčnega sistema. Vožnja motornega vozila je fizično delo, ki ga nadzorujejo možgani, medtem ko zahteva tudi uporabo čutil. Zato so resne telesne bolezni in hibe (npr. invalidnost ali slabovidnost) velika ovira. Oviro

za upravljanje motornega vozila predstavljajo tudi mnoge druge bolezni, kot so: epilepsija, srčne bolezni, sladkorna bolezen ipd. (Gasar, 2002).

3.2.2 Psihološki dejavniki učenja

Med psihološke dejavnike, ki vplivajo na uspešno učenje, spadajo naše učne navade, spretnosti in metode učenja, ki jih uporabljamo. Za učenca so ti dejavniki najpomembnejši, saj lahko zavestno vplivajo nanj. Marentič Požarnik (1980) navaja psihološke dejavnike, ki so:

- umske sposobnosti – razvojna stopnja sposobnosti,
- kognitivni stil – način umskega funkcioniranja, sprejemanja informacij in reševanje težav,
- kognitivna struktura – urejenost in količina predhodnega znanja,
- učne metode, navade in spretnosti, ki omogočajo uspešno in racionalno pridobivanje znanj,
- motivacija za učenje – reagiranje na ocene, uspehe ali neuspehe,
- osebnostno-čustvene sposobnosti – reagiranje na raznovrstne ovire.

3.2.3 Fizikalni dejavniki učenja

Fizikalni dejavniki so tisti dejavniki, ki izvirajo iz okolja, v katerem se učimo. To so npr.: temperatura, zračnost v prostoru, tišina ali hrup, vreme, barve, urejenost učnega prostora ipd. Učenec naj bi se počutil udobno med učenjem, pri tem pa ne smemo pozabiti na individualne razlike v prenašanju temperature, občutljivosti na svetlobo ipd. Hrup v prostoru odvrta pozornost, poveča notranji nemir, utrujenost in razdraženost. Učenje vožnje je omejeno na majhen prostor v vozilu in zato se mora učitelj vožnje zavedati, da vsi naštetih dejavniki lahko vplivajo na kandidata, bodisi pozitivno bodisi negativno (Gasar, 2002).

3.2.4 Socialni dejavniki učenja

Socialni dejavniki učenja izvirajo iz ožjega in širšega družbenega okolja učenca. Ti so:

- učenčeva družina – stopnja razumevanja in ljubezen, ki jo je učenec deležen, saj ga spodbuja k samostojnim odločitvam in izboljšanju učnega uspeha,
- šola s svojimi učnimi in vzgojnimi metodami – pomemben dejavnik predstavljajo učiteljeva osebnost, stališča, usposobljenost, vodenje in kontroliranje učencev (Marentič Požarnik, 1980).

Pri opravljanju voznškega izpita je učitelj ključni socialni dejavnik. Učiteljevega deleža se ne da z ničimer nadomestiti. Pri tem so velike razlike med učitelji. Nekateri opravljajo svoje delo z odporom, drugi komaj čakajo, da lahko poučujejo. Človek se najlažje uči, kadar je telesno in duševno sproščen, za kar pa naj bi poskrbel učitelj.

Učitelj seveda potrebuje dobro strokovno, pedagoško-psihološko in splošno izobrazbo. Pri delu se nenehno izpolnjuje in pridobiva nove izkušnje. Pri vsem tem mu pomagajo načela pedagoške psihologije in didaktike (Gasar, 2002).

4 UČITELJ VOŽNJE

Učiteljeva vloga je izredno pomembna, saj neposredno vpliva na učenca oz. kandidata. Neposredni vpliv zajema podajanje učne snovi, razlago in tolmačenje dane tematike. V nekaterih primerih je posredni vpliv celo močnejši in izrazitejši, toda učitelji se ga premalo zavedajo. Posredni vpliv zajema učiteljevo lastno obnašanje, izražanje, spoštovanje etičnih norm ter predpisov (Boštar, Lotrič, 2001).

Učiteljevo zaupanje v kandidata je izrednega pomena. Kaže se v pozitivni samopodobi kandidata, uspehu in njegovem vedenju. Za uspešnim učenjem stoji samozavesten učenec. Toda učitelj vožnje se premalo zaveda vzgojnega vpliva na učenca. S svojim odnosom kandidata vzgaja in spodbuja ali pa celo ovira pri razvoju (Boštar, Lotrič, 2001).

Učitelj ima naslednje naloge:

- motiviranje in spodbujanje kandidata,
- pripravljanje učne vsebine in skrb za dostopnost kandidatu,
- pomoč kandidatu pri osvojitvi učne snovi,
- izvajanje učnega procesa,
- preverjanje natančnosti osvajanja snovi,
- sprotno preverjanje znanja in
- vzgojo.

Naloga učitelja je posredovanje učnih vsebin in izkušenj kandidatu za voznika. Učitelj izhaja iz znanj, ki jih je kandidat pridobil na predavanju iz teorije. V preteklosti je bil učitelj vožnje kot trener, toda danes je njegova naloga spremenjena, saj je vse pomembnejša in je postal učitelj.

Vsak učitelj ima drugačno metodo poučevanja. Pri nekaterih je slišati klepet v razredu, pri drugih sta tišina in poslušanje, medtem ko tretji sploh ne kažejo učiteljskih sposobnosti. Zaznave in sposobnosti, ki jih učitelj mora imeti in jih pri učencu prepoznati, so navedene v nadaljevanju.

4.1 ZAZNAVANJE

Okolico zaznavamo z notranjimi in zunanji čutili. Učitelj mora pri učenju upoštevati različne učenčeve zaznavne zmožnosti. Po pretežni sposobnosti zaznavanja osebe razvrščamo na: vizualni, avditivni in kinestetični tip.

Učitelj mora sam vedeti, v katero skupino spada, da bo lahko lažje poučeval. Pri skupinskem učenju sodelujejo učenci z različnimi zaznavnimi sposobnostmi, zato mora učitelj uporabiti različne metode in načine podajanja snovi, ki je razumljivo za vse. Pri individualnem učenju je treba najprej oceniti učenca glede na zaznavni tip in tako izvajati pouk prilagojeno učenčevi sposobnosti zaznavanja (Boštar, Lotrič, 2001).

Vizualni tipi osebe vse vidijo in zaznajo, toda ne zmorejo ustrezno reagirati, in tako se pogosto zgodi, da učitelja ne slišijo. Podobno velja za avditivne osebe, saj poznajo teorijo do podrobnosti, medtem ko nimajo prostorske predstave in tako ne reagirajo ustrezno (Boštar, Lotrič, 2001).

Ker je učenje vožnje individualno, morajo učitelji še intenzivneje uporabiti metode dela, ki so primerne za vse zaznavne tipe učencev. Tako jim morajo govoriti, skicirati, pokazati in probleme čustveno opredeliti (Boštar, Lotrič, 2001).

4.2 SPOSOBNOSTI

Sposobnosti so pomemben element človekove osebnosti. Lahko so delno prirojene, delno pa odvisne od človekove aktivnosti, funkcije in dejavnosti. Tako ločimo senzorične in intelektualne sposobnosti. Pri usposabljanju kandidatov za voznike sta največja prednost logična in gibalna inteligenca. Medtem pa pri izkazanih uspehih na testih in preizkusih iz vožnje obstajajo razlike pri kandidatih, saj ima vsak učenec različno kombinacijo senzoričnih in intelektualnih sposobnosti (Boštar, Lotrič, 2001).

4.3 ZNANJE

Znanje je logični pregled dejstev. Učitelj se pri usposabljanju kandidatov za voznike izkazuje z reproduktivnim znanjem¹, ki za kakovosten pouk ne zadošča. Vedno premalo je učiteljev, ki dosegajo operativno ali celo kreativno znanje. Kandidat pa mora izkazati več kot le prepoznavno znanje (Boštar, Lotrič, 2001).

4.3.1 Učna snov

Znanje izvira iz učne snovi, ki jo mora učitelj vožnje dobro poznati. Učna snov ne vpliva samo na kandidata, ampak tudi na učitelja, saj oba udeleženca ne moreta ostati

¹Reproduktivno znanje: je določeno znanje, ki smo ga prejeli iz vira in ga lahko uporabljamo pri vsakdanjem delu.

pasivna. Tako učna snov motivira učitelja za poučevanje kandidata in ima učinek na slednjega (Boštar, Lotrič, 2001).

Učna snov je tista povezava, preko katere se vzpostavi odnos med učiteljem in učencem oz. kandidatom. Od vsebine in značaja učne snovi pa so odvisni oblike, postopki in metode poučevanja. Pri usposabljanju kandidata za vožnjo so učne metode predpisane, kar pa ne sme ovirati učitelja pri odkrivanju in uporabljanju novih prijemov poučevanja (Boštar, Lotrič, 2001).

Učenje oz. poučevanje učitelja je odvisno od vsebine učne snovi. Tako za učitelja kot za učenca je pomembna motivacija za uspešno učenje. Da bi si učenec snov zapomnil, jo mora učitelj zelo dobro poznati in jo nazorno in na zanimiv način prikazati.

4.4 NAČELO NAZORNOSTI

Predmete in pojave lahko spoznavamo neposredno (naravna nazornost) ali posredno (simbolična nazornost). O prvem govorimo, ko pojave ali predmete opazujemo neposredno v naravnem okolju. O drugem pa govorimo, ko si pomagamo z učili ali drugimi učnimi pripomočki (film, skica, praktični prikaz). Načelo nazornosti v pravilni in zmerni uporabi lahko bistveno izboljša kakovost izobraževalnega procesa (Velej et al., 2013).

Tako mora učitelj vožnje kandidata postavljati v različne situacije, v katerih kandidat zbira izkušnje, saj npr. ni dovolj samo informacija, da je treba v slabih razmerah na cesti upočasniti in prilagoditi vožnjo, ampak mora kandidat izkusiti vožnjo v dežju, snegu ali megli, če je le mogoče.

Glavna želja ali motiv kandidata, ki pride v šolo, je opraviti oz. pridobiti vozniško dovoljenje. Redkokomu je motiv naučiti se vožnje. Nekateri posamezniki opravljajo izpit po spletu okoliščin, npr. izguba partnerja, pogoj za zaposlitev, prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja ipd. Pri takih kandidatih je motivacija nizka in kaže nezainteresiranost za vožnjo, pouk. Prvo vprašanje pri takih kandidatih je: »Koliko ur bom potreboval« in ne »Česa se bom novega naučil«. Učiteljeva naloga je vzbuditi željo v kandidatu in njegovo aktivnost. Toda za motiviranje kandidata mora biti razlaga zanimiva, nazorna in podkrepljena s številnimi primeri in vajami (Boštar, Lotrič, 2001).

4.5 NAČELO DOSTOPNOSTI

Načelo dostopnosti oz. razumljivosti zahteva, da morajo težavnost in obseg učnih vsebin ter način poučevanja ustrezati telesnim in duševnim sposobnostim, razvojni stopnji, interesu in predznanju udeleženca. To pomeni, da vsebino premišljeno izbiramo in jo pravilno časovno razporejamo. To načelo moramo upoštevati tako pri pripravi kot pri izvedbi procesa izobraževanja (Velej et al., 2013).

Delo učitelja vožnje poteka med ljudmi različnih starosti, izobrazbe, spola itd. Razlaga učitelja mora biti prilagojena kandidatovi starosti in izobrazbi. Osnova za tako razlago je vsekakor dobro poznavanje kandidata. Učitelj vožnje lahko vpraša kandidata po nekaterih osebnih podatkih kot npr. šola, izobrazba, izkušnje itd., če jih ta želi posredovati. Razlaga učitelja se torej razlikuje od učenca do učenca (Boštar, Lotrič, 2001).

5 KANDIDAT

Kandidat ima status kandidata, če ustreza določenim pogojim, ki jih določa Zakon o varnosti cestnega prometa v 162. členu².

Kandidat se med učnim procesom izobražuje in vzgaja. Učna snov in didaktični pristop učitelja sta tista, ki kandidata spodbujata, zbudita zanimanje, motivirata in ga naučita priti do končnega cilja (Boštar, Lotrič, 2001).

Ali bo kandidat osvojil novo učno snov, je odvisno od njegovega predznanja in duševnih sposobnostih. Ko kandidat osvoji učno snov, je naslednja naloga, da jo prenese v prakso. Tu spet naleti na oviro, saj se pojavijo številne dileme, vprašanja in zadrege, kako naj osvojeno učno snov uporabi v konkretnem primeru (Boštar, Lotrič, 2001).

Tako kot učitelj ima tudi kandidat svoje naloge, in sicer:

- mora biti aktiven učenec (odprt za sprejemanje učiteljevih izobraževalnih in vzgojnih nalog) in
- se učiti sam (pokazati pozitiven odnos do učne snovi in učitelja, ponavljati naučeno snov ter se pripravljati na novo učno snov).

² (1) Kandidat za voznika se sme v avtošoli začeti usposabljanje, če mu ne manjka več kot šest mesecev do starosti, predpisane za pridobitev pravice vožnje motornega vozila posamezne kategorije.

(2) Pred začetkom praktičnega dela usposabljanja mora kandidat za voznika uspešno opraviti preizkus znanja iz teoretičnega dela programa usposabljanja, kar mora avtošola oziroma njena komisija vpisati v evidenčni karton vožnje kandidata za voznika, in z veljavnim zdravniškim spričevalom dokazati, da je telesno in duševno zmožen voziti vozilo, za vožnjo katerega se usposablja. Med usposabljanjem mora uporabljati pripomočke za vožnjo vozila, ki so vpisani v zdravniškem spričevalu.

(3) Kandidat za voznika, ki se usposablja za vozniški izpit, sme za usposabljanje tudi pred vozniškim izpitom voziti po cesti motorno vozilo tiste kategorije, za katero se pripravlja, če ga vozi pod nadzorstvom učitelja vožnje.

5.1 KOMUNIKACIJA MED UČITELJEM IN KANDIDATOM

Komunikacija je proces, ki zadeva posredovanje in prejemanje informacij med vsaj dvema osebama. Za potek komunikacije je prvi pogoj informacija ali sporočilo, ki omogoča komunikacijo ali jo vzdržuje. Informacija nastane in je predana s strani osebe, ki jo imenujemo avtor ali oddajnik, oseba, ki informacijo sprejme, pa je sprejemnik. Človek se od drugih živih bitij loči po tem, da je komunikacija v veliki meri povezana z govorom, lahko pa poteka tudi nebesedno, z mimiko, slikovnimi ali nebesednimi simboli (Ule, 2005).

Komunikacija se kaže na verbalen ali neverbalen način. Pri verbalni komunikaciji je pomemben poslovni bonton, saj mora učitelj vožnje komunicirati s kandidatom poslovno in vljudno. Prav tako je pomembna tudi neverbalna komunikacija, in sicer to, da je ustrezno oblečen, ima urejena oblačila, pričesko. S primerno in ustrezno mimiko telesa in obraza pokaže določene stvari (Račević, 2012).

Kandidat in učitelj si že ob prvem stiku ustvarita pozitivno ali negativno mnenje drug o drugem. Temu bi lahko rekli prvi vtis. Med nadaljnjim sodelovanjem pa se lahko mnenje spremeni ali pa le še dopolni glede na obstoječe. Zaželeno je, da učitelj vožnje ob prvem srečanju pove kaj o sebi, ne le imena in priimka. S kandidatom se dogovorita, kako naj se kličeta. Vikanje učitelja ni napačna poteza, saj tako zadrži avtoriteto. Pri kandidatih, ki so starejši od učitelja vožnje, bi moralo biti vikanje pravilo (Boštar, Lotrič, 2001).

Ključ uspešne komunikacije med učiteljem in kandidatom je to, da kandidat razume, kaj mu sporoča učitelj, torej razumljiva snov. Učitelj lahko preveri, ali je bila njegova razlaga dovolj jasna. Z vidika posredovanja informacij ločimo dve vrsti učiteljeve vožnje, in sicer: nerazumljivega in razumljivega učitelja vožnje. Pri razumljivem učitelju je razlaga preprosta, pregledna (učitelj posreduje bistvo, sporočilo, ki ga prenaša, je razčlenjeno, podkrepljeno s povezavo in logično), jedrnata (z malo besedami pove bistvo) in zanimiva (učitelj se na kandidata obrača neposredno in razlaga na primerih v praksi). Učitelj pri razlagi uporablja več vrst komunikacijskih kanalov. Pri nerazumljivem učitelju je snov zapletena, dolgovozna in nepregledna. Učitelj razlaga snov, kot da bi se sam s seboj pogovarjal.

Uspešno komuniciranje med učiteljem vožnje in kandidatom je odvisno tudi od medsebojnih odnosov, za doseg katerega so potrebne tri spretnosti:

- **medsebojno spoštovanje** (učitelj vožnje mora biti čustveno zrel, kandidatu posvetiti svoj čas, ga pozorno poslušati, si zapomniti njegovo ime, poskrbeti, da se kandidat udobno počuti, ga ustrezno kritizira in opogumlja),
- **pristnost** (učitelj pove, kar misli; njegova besedna in nebesedna sporočila so v očeh kandidata jasna in usklajena),

- **empatija** (empatija je sposobnost, da se posameznik postavi na mesto druge osebe, kjer se vživi v občutke in misli druge osebe; takšno stanje pogosto poimenujemo »postaviti se v kožo nekoga drugega«: napako kandidata obravnavamo kot napako obeh, prav tako uspeh).

Zelo pomemben je usmerjevalni razgovor. Trud učitelja predpisov v tečaju CPP³ je brezpredmeten, če s podobnim usmerjevalnim pristopom tudi učitelj praktičnega pouka ne nadaljuje. Učitelj vožnje mora kandidata usmerjati v duhu prevzemanja odgovornosti v cestnem prometu. Vse praktične napotke med učenjem vožnje in upoštevanje predpisov naj povezuje z vzrokom in posledicami. Zelo pomembno je, da je učitelj vožnje vzor tudi, kadar sam sede za volan. V nasprotnem primeru ves svoj vloženi trud izniči.

6 PRAKTIČNI DEL

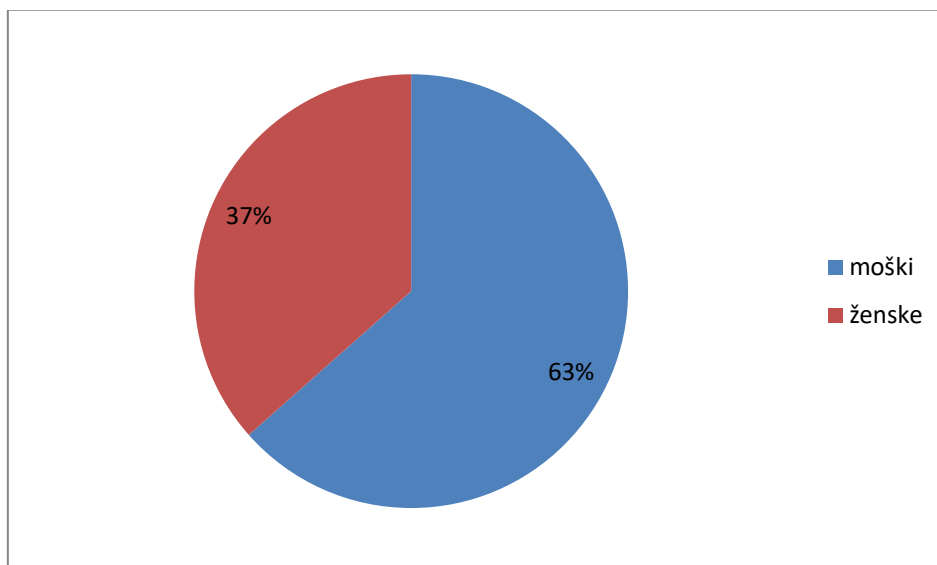
Ciljna skupina raziskovanja so bili kandidati, ki so opravljali voziški izpit v Avtošoli Ježica. V raziskavo so bili vključeni vsi kandidati, bodisi začetniki bodisi kandidati, ki so ponovno opravljali voziški izpit. Vprašalnik (Priloga 2 pričujočega dela) je bil razdeljen kandidatom v papirni obliki. Vprašalnike smo odnesli učiteljem vožnje Avtošole Ježica ter jih prosili, da svojim kandidatom razdelijo ankete. Dobili smo 52 izpolnjenih vprašalnikov. Od tega je bilo osem vprašalnikov neveljavnih, saj so jih izpolnili kandidati, ki so imeli v trenutku izpolnjevanja ankete manj kot deset ur vožnje.

Anketni vprašalnik za raziskavo je sestavljen iz petnajstih vprašanj, in sicer iz treh vprašanj odprtega tipa in dvanajstih vprašanj zaprtega tipa. Anketiranje je bilo opravljeno v marcu 2018.

Demografski podatki anketiranih, ki so sodelovali v raziskavi, so spol in starost.

Graf 1: Spol anketiranih

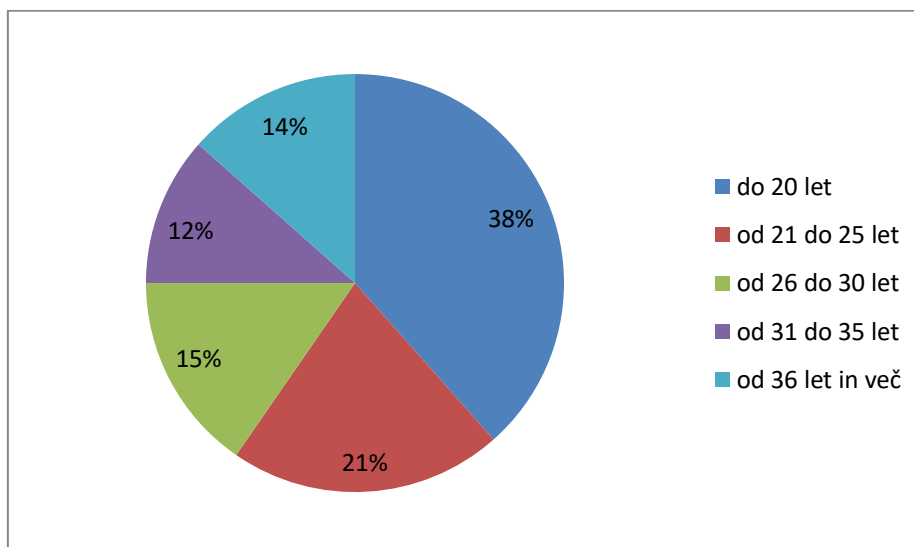
³ CPP: cestnoprometni predpisi.

Vir: lasten

Iz grafikona 1 je razvidno, da je v raziskavi sodelovalo 63 % kandidatov in 37 % kandidatk.

Graf 2: Starost anketiranih

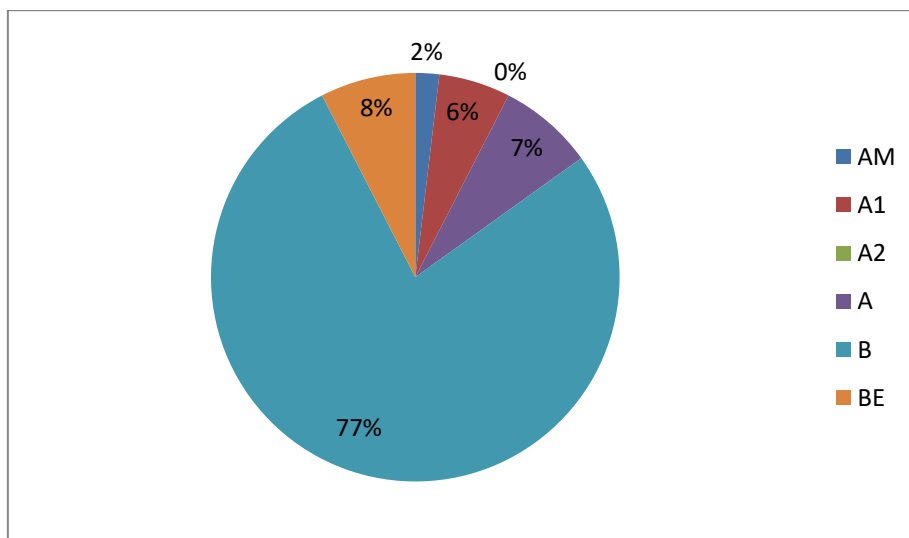

Vir: lasten

V raziskavi je sodelovalo največ kandidatov, ki so stari do 20 let, in sicer 38 %. Rezultat je pričakovan, saj ob tej starosti izpolnijo pogoj za opravljanje vozniškega izpita za kategorijo B. Kandidati, ki so starejši od 30 let, pa so večinoma opravljali vozniški izpit za kategorijo BE ali A.

Zanimalo nas je tudi, za katero kategorijo so kandidati opravljali voziški izpit.

Graf 3: Kategorija kandidatov

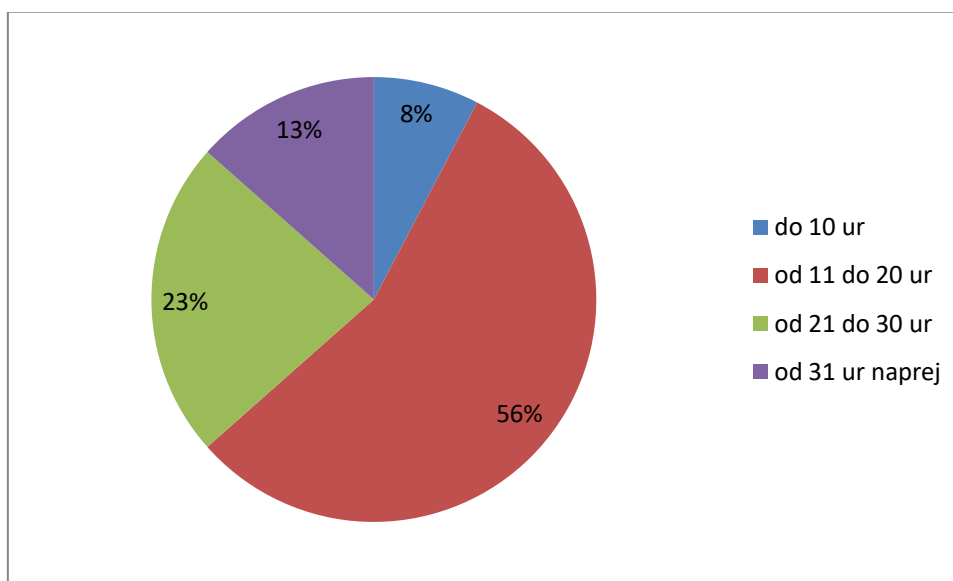

Vir: lasten

Iz grafa 3 je razvidno, da so prevladovali kandidati, ki so opravljali voziški izpit za kategorijo B, saj jih je bilo 77 %. Kategorija A se namreč jeseni končuje in je zato kandidatov toliko manj.

Vprašanje 4 se navezuje na število ur, ki so jih kandidati opravili do izpolnjevanja anketnega vprašalnika.

Graf 4: Število opravljenih ur

Vir: lasten

Največ kandidatov (56 %) je opravilo do izpolnjevanja anketnega vprašalnika od enajst do 20 ur vožnje. Povprečje opravljenih ur je bilo 21. Anketni vprašalnik smo, kot že rečeno, upoštevali kot veljavnega, če je imel kandidat v času izpolnjevanja opravljenih vsaj deset ur vožnje. Kandidati, ki so imeli manj kot deset ur opravljene vožnje, niso še dovolj spoznali učitelja vožnje ter samega poteka usposabljanja in zato niso bili primerni.

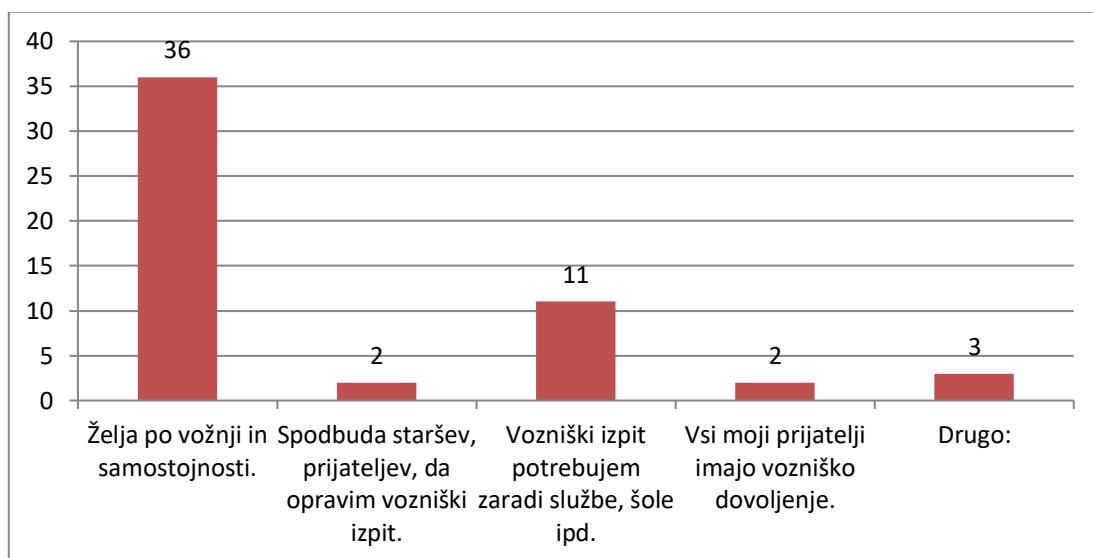
6.1 NOTRANJA MOTIVACIJA KANDIDATA

Vsaka aktivnost je povezana z določeno motivacijo. Nekateri posamezniki v službo hodijo zaradi finančnega dohodka, kar pomeni, da jih žene zunanja motivacija, kot je plača. Medtem pa drugi hodijo na delo zaradi samostojnosti, želje po napredovanju, želje po karieri – pri tem jih žene notranja motivacija. Tako je tudi pri opravljanju voziškega izpita. Nekatero kandidate žene samostojnost, želja po znanju, po neodvisnosti, druge pa le potreba, kot je služba, ali pa prisila staršev ipd. Kandidat, ki je motiviran bodisi z zunanjo bodisi z notranjo motivacijo, bo lažje opravil voziški izpit.

Zanimalo nas je tudi, katera vrsta motivacije žene kandidate v Avtošoli Ježica. S pomočjo vprašanj 5, 6, 7, 8 in 9 iz anketnega vprašalnika smo dobili odgovor.

Pri petem anketnem vprašanju so anketirani odgovorili, zakaj so se odločili za opravljanje voziškega izpita.

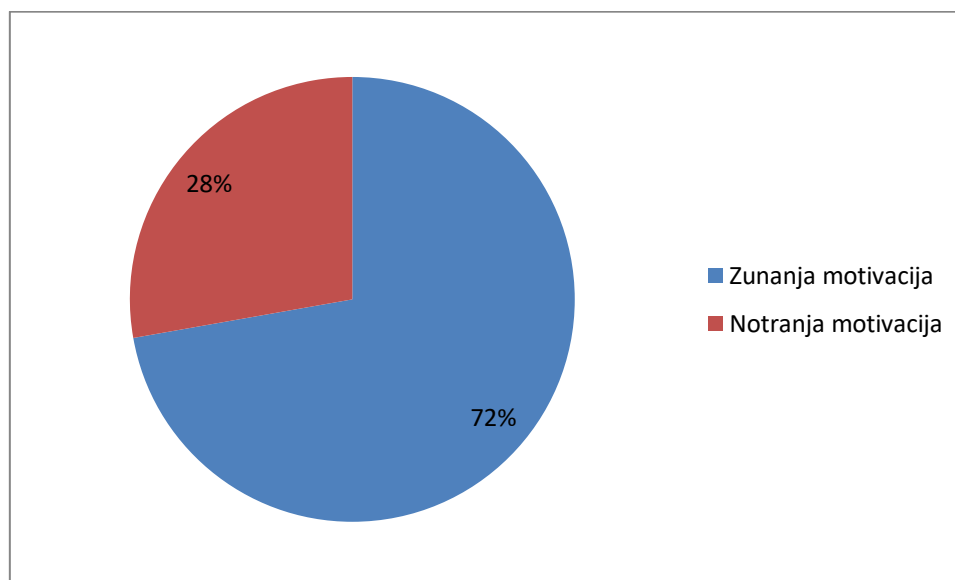
Graf 5: Razlog za opravljanje voziškega izpita

Vir: lasten

Več kot polovica kandidatov opravlja voziški izpit zaradi želje po vožnji in samostojnosti. Medtem pa enajst kandidatov opravlja izpit zaradi različnih potreb, kot je služba, šola ipd. Kot druge razloge so navedli še želje po motorju, saj so ta odgovor izbrali tisti, ki opravljajo voziški izpit za kategorijo A.

Graf 6: Motivacija kandidatov

Vir: lasten

Z vprašanjem 5 smo želeli izvedeti, ali so kandidati pod vplivi notranje ali zunanje motivacije. Med notranjo motivacijo spadata naslednja razloga: »Želja po vožnji in samostojnosti« in »Drugo«. Kot drugo so kandidati navedli željo po motorju, kar spada

v neko notranjo željo kandidata. Med zunanjo motivacijo spadajo ostali razlogi: »Spodbuda staršev, prijateljev, da opravim voziški izpit«, »Voziški izpit potrebujem zaradi službe, šole ipd.« in »Vsi moji prijatelji imajo voziško dovoljenje«.

Iz grafa 6 je vidno, da se kar 72 % vprašanih kandidatov uči voziti zaradi sebe, torej vpliva nanje notranja motivacija, medtem ko se ostalih 28 % uči zaradi drugih oz. zunanjih razlogov.

Z vprašanjem 6 smo želeli izvedeti, kam se bodo kandidati najprej zapeljali, ko bodo opravili voziški izpit. S tem vprašanjem želimo ugotoviti, ali bodo kandidati samostojni oz. samozavestni in se odpravili kam sami z avtomobilom.

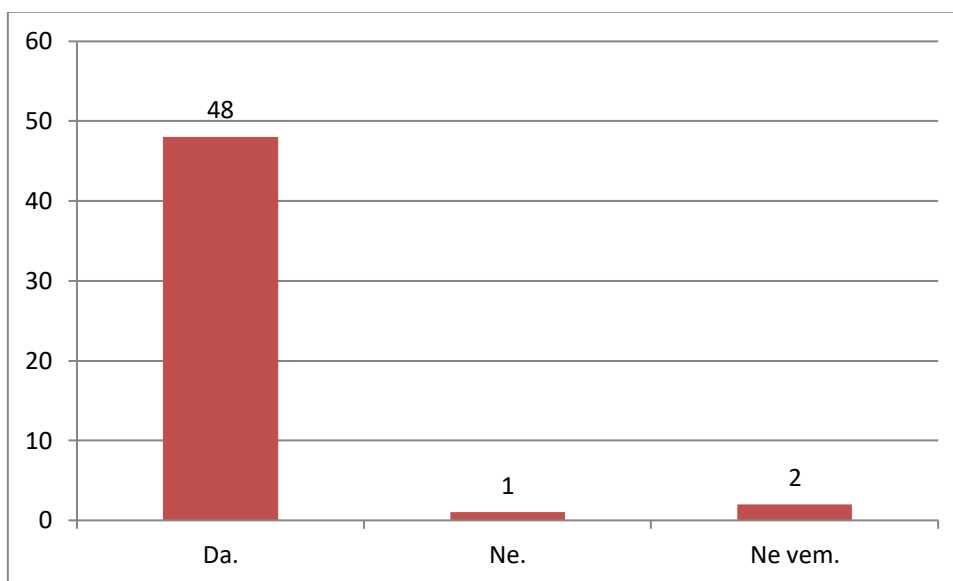
Najpogostejši odgovor je bil: »Na morje«, in sicer je tako odgovorilo 44 % anketiranih. 11 % anketiranih je odgovorilo: »Ne vem še.« Kot druge odgovore so navedli:

- k prijateljici,
- do trgovine,
- na izlet (v Kranj, Kranjsko Goro, Bosno, na Hrvaško, v Avstrijo, na Bled),
- na službeno pot ali v službo.

Tisti, ki so kot razlog opravljanja navedli željo po samostojnosti in vožnji, so pri tem odgovoru navedli neko daljšo pot. Medtem pa so tisti, ki so navedli kot razlog potrebo zaradi službe ali šole, tudi tukaj navedli, da se bodo odpravili v službo ali šolo.

Zanimalo nas je tudi, kako se kandidati ocenjujejo oz. ali so zainteresirani za vožnjo.

Graf 7: Zavzetost kandidata

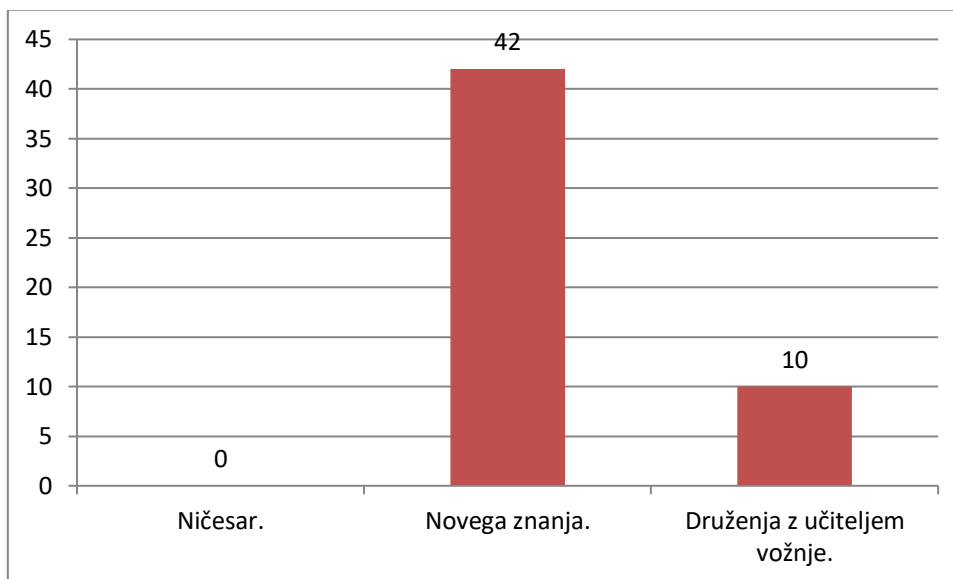

Vir: lasten

Kandidati svoje učenje resno jemljejo, saj jih je 48 odgovorilo z odgovorom »da«. Kandidati, ki so zavzeti pri učenju, se trudijo, da bi skupaj z učiteljem vožnje prišli do končnega cilja. Zavzeti kandidati jemljejo učenje resno in je tako učiteljem vožnje z njimi lažje sodelovati in jih posledično motivirati.

Z naslednjim vprašanjem smo želeli izvedeti, česa se kandidati najbolj veselijo pri naslednji učni uri. Če so odgovorili »novo znanje«, smo razumeli, da so notranje motivirani, saj izključno s pomočjo doseženega znanja lahko pridejo do končnega cilja. Želijo se čim več naučiti, da bodo lahko samostojni. Odgovor »druženja z učiteljem« smo razumeli, kot da kandidate motivira nek zunanji dejavnik, kot je učitelj.

Graf 8: Učna ura

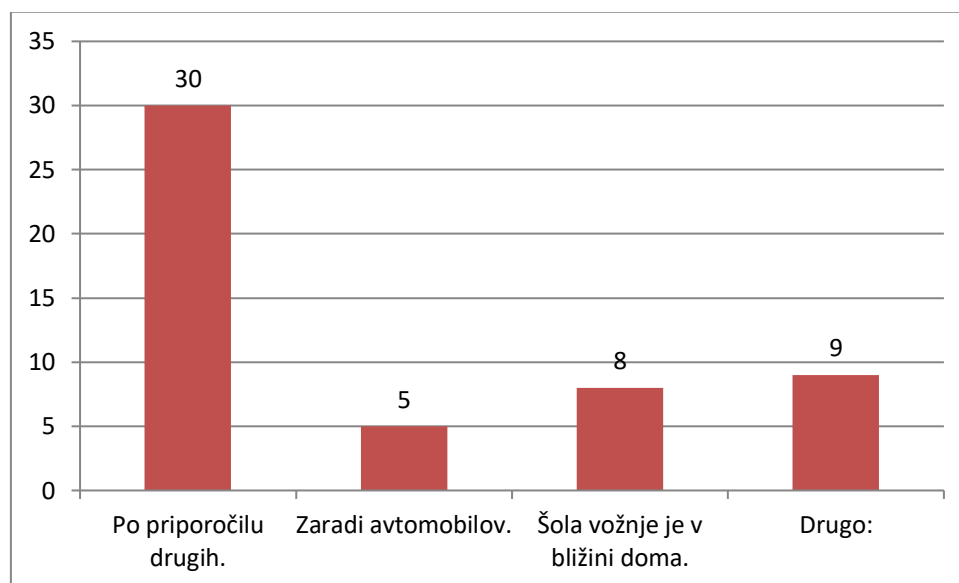

Vir: lasten

Iz grafa 8 vidimo, da kar 42 kandidatov prihaja na ure vožnje zaradi pridobivanja novega znanja. Večina kandidatov je notranje motivirana, saj jih žene notranja želja po vožnji.

Kandidate smo vprašali tudi, zakaj so se odločili za dotično šolo vožnje. Odločitev o izbiri šole vožnje nam tudi nekaj pove. Tistim, ki so se odločili zaradi avtomobilov ali pa zaradi bližine šole vožnje, je vseeno. Lahko bi rekli, da jih ženejo drugi dejavniki motivacije, in sicer zunanji. Tisti kandidati, ki pa so se pozanimali pri drugih in iskali dodatne informacije, so vsekakor notranje motivirani. Želeli so, da je šola vožnje dobra oz. da jih poučujejo kakovostni učitelji, saj bodo le tako dosegli čim več znanja. Kandidati, ki bodo naredili daljšo pot do šole vožnje, so resno zainteresirani. Med take kandidate spadajo tudi kandidati, ki opravljajo vozniški izpit za BE-kategorijo.

Graf 9: Odločitev za šolo vožnje

Vir: lasten

57 % kandidatov se je odločilo za Avtošolo Ježica po priporočilu drugih. Kot odgovor »Drugo« so navedli: zaradi določenega učitelja vožnje ali pa eno sem mogel izbrati.

Na podlagi analize petih vprašanj iz anketnega vprašalnika je razvidno, da je večina kandidatov motivirana s strani notranjih dejavnikov. Tak rezultat smo tudi pričakovali. Kandidat, ki se odloči za opravljanje vozniškega izpita, bo najlažje prišel do cilja, če si sam to želi. Kandidat, ki dela vozniški izpit zaradi določene prisile, kot sta npr. služba in prisila staršev, ni toliko dovzeten in nima velike želje po pridobitvi vozniškega dovoljenja.

6.2 UČITELJEVO VODENJE

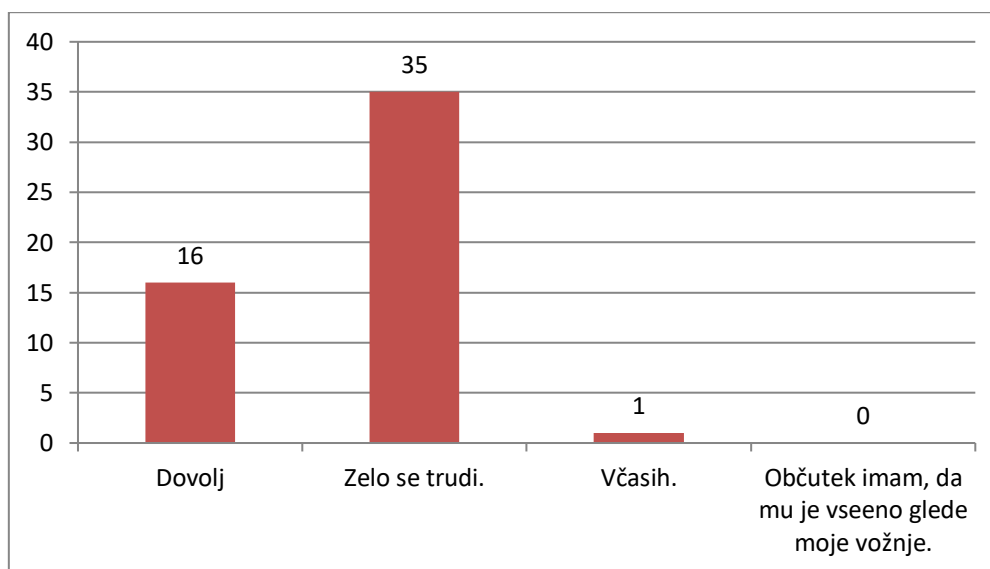
V podjetju je lahko vodja motivacija zaposlenemu. Vodja lahko motivira svojega zaposlenega tako, da opravlja svoje delo vestno, zavzeto in strokovno. Motivira ga lahko s spodbudnimi besedami, prenosom odgovornosti na določene aktivnosti ipd. Lahko pa je tudi obratno in ga tako demotivira. Če je vodja vzvišen, se ne meni za zaposlenega, potem je tudi zaposleni brez motivacije, saj ne pričakuje ničesar. Podobna situacija je med usposabljanjem za vožnjo. Način učiteljevega vodenja in njegovi postopki vplivajo na motivacijo kandidata.

Pri vožnji lahko učitelj vožnje motivira kandidata že s spodbudnimi besedami. V situaciji, kjer določeno aktivnost opravi ustrezno, ga pohvali. V težjih situacijah, kjer kandidatu ne gre dobro, učitelj vožnje kandidatu pomaga in ga spodbuja.

V anketi smo postavili šest vprašanj (in sicer 10., 11., 12., 13., 14. in 15. vprašanje), s katerimi smo želeli ugotoviti, ali je vodenje učitelja povezano s kandidatovo motivacijo.

Deseto vprašanje je kandidate spraševalo, ali jih učitelj vožnje spodbuja in motivira pri vožnji.

Graf 10: Spodbuda in motivacija učitelja

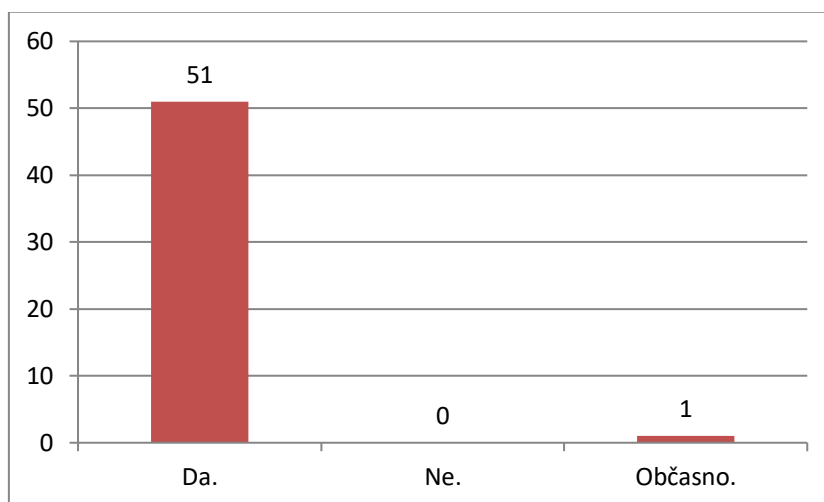

Vir: lasten

Iz grafa 10 je razvidno, da kandidati dobijo od svojega učitelja vožnje dovolj spodbude in motivacije. Spodbujanje učitelja vožnje in motivacija glede na potrebo kandidata prinašata samo pozitivne rezultate. Kandidat potrebuje spodbudo, saj mu daje zagon pri učenju. Tako je posledično učitelj vožnje lahko zadovoljen z rezultatom. Kandidat lahko kljub nizki spodobnosti z visoko ravno spodbude in motivacije učitelja vožnje doseže uspeh, kar pa tudi 97 % kandidatov od učitelja vožnje tudi dobi.

Enajsto vprašanje je kandidate spraševalo, ali je razlaga učitelja vožnje jasna in razumljiva.

Graf 11: Razlaga učitelja vožnje

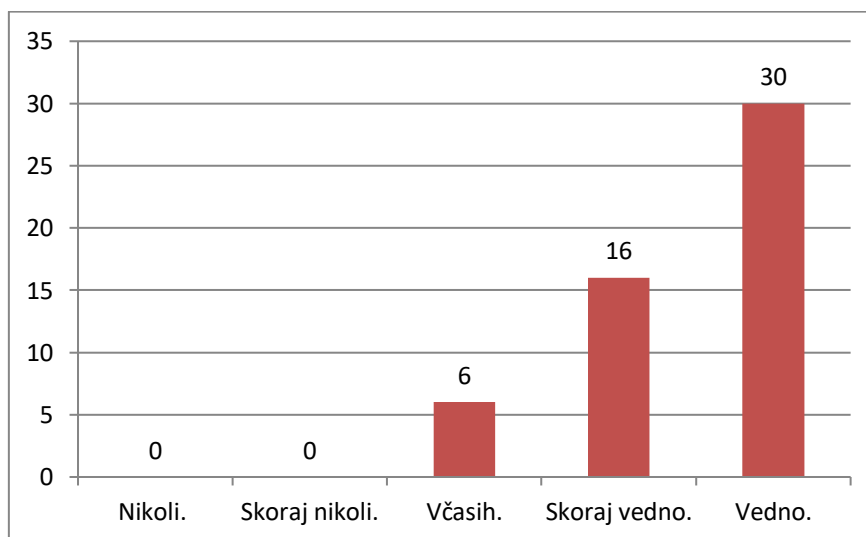

Vir: lasten

Rezultati ankete kažejo, da učitelj vožnje opravlja svoje delo uspešno in učinkovito. 99 % kandidatov meni, da je učiteljeva razlaga jasna in razumljiva. Razlog za toliko visok odstotek je lahko tudi objektivne narave.

Dvanajsto vprašanje je kandidate za opravljanje vozniškega izpita spraševalo, ali sprejmejo kritiko učitelja vožnje kot pomoč pri svojem učenju vožnje.

Graf 12: Kritika učitelja vožnje

Vir: lasten

88 % kandidatov sprejme kritiko učitelja kot pomoč. Kandidati so pripravljeni prisluhniti učitelju vožnje in upoštevati navodila. V takem primeru kandidati zaupajo

učitelju in vedo, da jih bo prav on pripeljal do cilja. Zavedajo se, da je njegovo vodenje eden pomembnih dejavnikov pri izpolnitvi postavljenega cilja. Kandidati, ki sprejmejo kritiko učitelja, vedo, da je prav njegovo delo izrednega pomena.

Z vprašanjem, ali bi svojega učitelja vožnje priporočili drugim kandidatom, smo izvedeli, ali učitelj dobro opravlja delo. Vsi anketirani so menili, da učitelj opravlja svoje delo dobro, saj bi ga priporočili drugim.

Kandidate smo prosili tudi, naj navedejo osebne lastnosti, ki jih pri svojem učitelju vožnje pogrešajo. Ugotovili smo, da so kandidati so s svojim učiteljem vožnje zadovoljni, saj jih kar 72 % meni, da ne pogrešajo ničesar pri svojem učitelju oz. so zelo zadovoljni z njim. Ostali so navedli:

- smisel za humor,
- več časa za vožnjo,
- strpnost,
- umirjenost.

Tabela 1: Ocena vloge učitelja

Učitelj vožnje...	Sploh se ne strinjam.	Ne strinjam se .	Niti se strinjam, niti se ne strinjam .	Strinjam se.	Popolno ma se strinjam.	Povprečje	Std. Odklon
ima pri učenju vožnje ključno vlogo.	1 2,0%	4 8,0%	9 17,0%	9 17,0%	29 56,0%	4,2	1,1
me z ustreznim usmerjanjem vodi v samostojno pridobivanje želenega znanja.	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	13 25,0%	39 75,0%	4,8	0,4
mi vedno stoji ob strani.	0 0,0%	0 0,0%	5 10,0%	14 27,0%	33 63,0%	4,5	0,7
spodbuja učenje in samostojnost.	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	10 19,0%	42 81,0%	4,8	0,4
mi pomaga pri zmanjševanju stresa.	0 0,0%	1 2,0%	5 10,0%	13 25,0%	33 63,0%	4,5	0,8

Vir: lasten

Z vprašanjem 15 smo želeli izvedeti, kako kandidati ocenjujejo vlogo učitelja pri samem procesu učenja vožnje. Najvišje ocenjeni trditvi sta bili: »Učitelj vožnje me z streznim usmerjanjem vodi v samostojnost« in »Učitelj vožnje spodbuja učenje in samostojnost«. Obe trditvi sta dosegli povprečje 4,8. Najslabše ocenjena trditev je bila: »Učitelj vožnje ima pri učenju vožnje ključno vlogo«, in sicer 4,2. Tudi standardni odklon je bil pri tej trditvi najvišji, kar pomeni, da si mišljenja kandidatov niso enotna. Če povzamemo celoto, lahko trdimo, da kandidati na Avtošoli Ježica ocenjujejo vlogo učitelja pri učenju vožnje kot zelo pomembno. Menijo, da ima učitelj ključno vlogo pri

procesu, da ima izreden pomen pri oblikovanju kandidatove samostojnosti, da mu vedno stoji ob strani, spodbuja in krepi učenje ter mu pomaga zmanjševati stres.

7 PREVERJENJE HIPOTEZ

Na podlagi opravljene analize in zbranih podatkov je mogoče opraviti preverbo zastavljenih hipotez.

Hipoteza 1: Pri opravljanju voznškega izpita je kandidatova notranja motivacija pomembnejša od zunanje.

Kandidati Avtošole Ježica so navedli razlog za opravljanje voznškega izpita. 72 % kandidatov je navedlo kot razlog željo po samostojnosti in vožnji ter željo po motorjih. Večina kandidatov se bo po opravljenem voznškem izpitu odpravila na daljšo pot. Kandidati proces učenja vožnje jemljejo zelo resno in so zavzeti pri učenju. Pri naslednji učni uri se najbolj veselijo učenja nečesa novega. Avtošolo Ježica so izbrali v večjem odstotku zaradi priporočila drugih. Vse te trditve nakazujejo, da so kandidati notranje motivirani. To pomeni, da hipotezo 1 *potrdimo*.

Hipoteza 2: Učiteljevo vodenje je povezano s kandidatovo motivacijo.

97 % kandidatov Avtošole Ježica je zadovoljnih z motivacijo in spodbudo učitelja vožnje. Skoraj vsi kandidati so mnenja, da je razlaga učitelja jasna in razumljiva. Kritiko učitelja v 88 % primerov sprejmejo kot pomoč. Z delom učitelja so vsi kandidati zadovoljni in bi ga vedno priporočili drugim novim kandidatom. Pri svojem učitelju v večini primerov ne pogrešajo ničesar. Ocena vloge učitelja pri procesu učenja kaže veliko povprečje zadovoljstva. Vodenje se kaže kot zelo pomembno, saj jih dobro vodenje učitelja motivira za učenje. Vodenje učitelja je torej povezano z motivacijo kandidata. Hipotezo 2 *potrdimo*.

8 ZAKLJUČEK

Pri raziskovanju dane teme nas je zanimala kandidatova motivacija pri opravljanju voznškega izpita. Vsak posameznik ima drugačno mišljenje o motivaciji. Motivirajo nas različni dejavniki. Pri opravljanju voznškega izpita ima notranja motivacija izreden pomen. Želja kandidata po izpitu oz. želja po samostojnosti je ključna. Toda tudi brez dobrega učitelja ne gre. Učitelj vodi kandidate do cilja tako, da mu pomaga s svojim strokovnim in socialnim znanjem.

Raziskava je razdeljena na dva segmenta. V prvem sklopu vprašanj so kandidati ocenjevali motivacijo in v drugem so ocenjevali delo oz. vodenje učitelja vožnje. Rezultati so pokazali, da so kandidati notranje motivirani. Njihova učna motivacija je povezana z željo po samostojnosti in neodvisnosti od drugih. Motivacija je povezana s kandidatovimi posameznimi vrednotami. Notranja motivacija se je v raziskavi pokazala kot vodilna.

Na strani kandidatov je zelo dobrodošla jasna in razumljiva razlaga s strani učitelja vožnje. Pokazalo se je, da je delo učitelja vožnje izredno pomembno. Način vodenja učitelja vpliva na posameznikovo motivacijo. Jasna, razumljiva razlaga in spodbudne besede pomagajo k izboljšanju kandidatove učne motivacije. Učitelj vožnje svojega kandidata vodi k samostojnosti, mu pomaga zmanjševati stres, ki je v večji meri prisoten med potekom vožnje, ter mu v vsaki situaciji stoji ob strani.

Že talentiran kandidat za vožnjo potrebuje motivacijo s strani učitelja, saj je naloga učitelja, da kandidatu pomaga prepoznati prednosti in slabosti ter mu tako omogoči, da svoj potencial izrabi v največji meri. Učitelj vožnje mora biti stalno pozoren na kandidatovo vožnjo in ga redno opozarjati na napake in napredek.

Torej je kandidatova motivacija povezana z učiteljevim vodenjem. Toda na prvem mestu je najprej kandidatova motivacija, ki jo sam spodbuja, saj za dolgotrajno motivacijo lahko kandidat poskrbi le sam.

Kot enega izmed ciljev diplomskega dela smo navedli podajanje smernice za izboljšanje motivacije kandidatov. Kandidati se morajo najprej motivirati sami bodisi z notranjo željo, vrednato bodisi z zunanjim dejavnikom, kot so lahko starši, prijatelji ali pa učitelj vožnje. Velik prispevek k motiviranosti kandidata prinese učiteljevo vodenje.

Rezultati raziskave nakazujejo potrebo po nadaljnjem, obširnejšem poučevanju dane teme. Treba bi bilo opraviti raziskavo v širšem krogu in obravnavati tudi mnenje učiteljev vožnje. Tako bi dobili obojestransko sliko.

Učenje je kompleksen proces, v katerem poskušamo iz množice podatkov in informacij izluščiti le najpomembnejše. Ker sta od učenja vožnje odvisni naša in druga varnost, je zelo pomembno, da učitelj vožnje poskuša kandidatu pokazati, kako pomembna je odgovornost na cesti. Z uspešnim, zanimivim in motiviranim vodenjem to učitelj lahko tudi doseže.

9 LITERATURA IN VIRI

Berdajs, A. (1994). *Notranja in zunanja motivacija v šoli*. Didakta, 14 (15). 19–21.

Boštar, V. In Lotrič, B. (2001). *Didaktika za voznike inštruktorje in učitelje predpisov*. Kranj: B&B.

Denny, R. (1997). *Kaj moramo vedeti o motivaciji za uspeh*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.

Deržič, A. (2013). *Analiza čustvene inteligence v ključavničarstvu* Deržič, s. p. Maribor: Doba fakulteta.

Gasar, S. (2002). *Osnove psihologije z načeli etike v cestnem prometu*. Kranj: B&B.

Keenan, K. (1995). *Kako motiviramo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Lepšina, A. (2008). *Vseživljenjsko učenje in izobraževanje*. Pridobljeno 22. 2. 2018: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-R20SZNXL/26f99fb0-e225.../PDF>

Lipičnik, B., Možina, S. (1993). *Psihologija v podjetjih*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Marentič Požarnik, B. (1980). *Dejavniki in metode uspešnega učenja*. Ljubljana: Univerzum.

Marentič Požarnik, B. (2000). Ocenjevanje učenja ali ocenjevanje za (uspešno) učenje. *Vzgoja in izobraževanje*, 3 (2-3), str. 4–9.

Peklaj, C. et al. (2009). *Učiteljske kompetence in doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev v šoli*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Pravilnik o programih in pogojih usposabljanja za učitelja vožnje, učitelja predpisov in strokovnega vodjo šole vožnje. Pridobljeno 20. 2. 2018: http://www.mzp.gov.si/fileadmin/mzp.gov.si/pageuploads/DPR/Predlogi_predpisov_DPR/11_03_03_P_o_programih_in_pogojih_usposabljanja_za_ucitelja_voznje_ucitelja_predpisov_in_strokovnega_vodjo_sole_voznje.pdf

Puklek, M. in Zupančič, M. (2009). *Osebnostni motivacijski in socialni dejavniki učne uspešnosti*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Račečič, A. (2012). *Pomen komunikacije med učiteljem vožnje in kandidatom za vožnjo motornega vozila*. Pridobljeno 18. 2. 2018: <https://prezi.com/wohvjm47e7al/pomen-komunikacije-med-uciteljem-voznje-in-kandidatom-za-voznjo-motornega-vozila/>

Razdevšek Pučko, C. (1999). *Motivacija in učenje*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Stipek, D. (2002). *Motivation to learn*. Boston: Allyn & Bacon.

Ule, M. (2005). *Psihologija komuniciranja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Velaj, M. (2013). *Nova izhodišča za nove oblike, metode in tehnike poučevanja*. Pridobljeno 19. 2. 2018: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/NIO/NIO_23SCP_Nova.pdf

Vereš, N., Dolar, A., Leskovar, V. (2016). *Učni tipi*. Pridobljeno 16. 2. 2018 z naslova http://solazirovnica.splet.arnes.si/files/2016/07/u%C4%8Dni-tipi_2016.pdf

Weimer, B., Hess, S., Brademann, M. (2001). *Konec s slabimi ocenami*. Radovljica: Didaktika.

Zakon o varnosti cestnega prometa: ZVCP-1-UPB 5; Ur. l. RS, št. 26/2008 z dne 28. 5. 2008.

PRILOGI

Priloga 1: Program usposabljanja za učitelja vožnje

PODROČJE DELA	DELA IN NALOGE	ZNANJA IN SPRETNOSTI
POUČEVANJE PRAKTIČNE VOŽNJE – 1. stopnja	spodbujanje kandidata, prilagajanje zahtev učitelja vožnje že osvojenemu znanju in spretnostim bodočega voznika ter voznim razmeram na cesti	Sposobnost in motivacija:
		nastanek in razvoj sposobnosti ☐
		vrste sposobnosti (fizične, senzorne, psihomotorne, mentalne)
		merjenje sposobnosti ☐
		motivacija, motivacijski konflikt
		motivacija, vrste in izvor
		nastanek in vrste motivacijskih konfliktov
biološke in socialne potrebe		

Vir: Pravilnik programih in pogojev usposabljanja za učitelja vožnje, učitelja predpisov in strokovnega vodjo šole vožnje, 2010

Priloga 2: Anketni vprašalnik

VPRAŠALNIK

Spoštovani,

na B&B višji strokovni šoli, program Logistično inženirstvo, zaključujem višješolski strokovni študij pod mentorstvom mag. Braneta Lotriča. V diplomskem delu preučujem motivacijo kandidata pri opravljanju vozniškega izpita. Del raziskave je študija na podlagi anketnega vprašalnika, ki je pred Vami. Vljudno Vas prosim za sodelovanje. Anketa je anonimna, podatki se bodo uporabili izključno za namen izdelave diplomskega dela.

Za vašo pomoč se Vam v naprej lepo zahvaljujem.

Igor Skukan

1. Spol (obkroži)

- moški
- ženski

2. Starost (obkroži)

- do 20 let
- od 21 do 25 let
- od 26 do 30 let
- od 31 do 35 let
- od 36 let in več

3. Za vozniški izpit katere kategorije se usposabljate? (obkroži)

- AM
- A1
- A2
- A
- B
- BE

4. Koliko ur vožnje ste do danes opravili?

5. Kateri je razlog, da ste se odločili za opravljanje vozniškega izpita? (obkroži eno trditev)

- Želja po vožnji in samostojnosti.
- Spodbuda staršev, prijateljev, da opravim vozniški izpit.
- Vozniški izpit potrebujem zaradi službe, šole ipd.
- Vsi moji prijatelji imajo vozniško dovoljenje.
- Drugo: _____

6. Ko boste opravili vozniški izpit, kam se boste sami prvič zapeljali?

7. Ste mnenja, da vožnjo opravljate z veliko zavzetostjo? (obkroži)

- Da.
- Ne.
- Ne vem.

8. Česa se najbolj veselite pri naslednji učni uri? (obkroži)

- Ničesar.
- Novega znanja.
- Druženja z učiteljem vožnje.

9. Zakaj ste se odločili za našo šolo vožnje? (obkroži)

- Po priporočilu drugih.
- Zaradi avtomobilov.
- Šola vožnje je v bližini doma.
- Drugo: _____

10. Ali Vas učitelj vožnje spodbuja in motivira pri vožnji? (obkroži)

- Dovolj.
- Zelo se trudi.
- Včasih.
- Občutek imam, da mu je vseeno glede moje vožnje.

11. Ali je razlaga učitelja vožnje jasna in razumljiva? (obkroži)

- Da.
- Ne.
- Občasno.

12. Sprejmete kritiko učitelja vožnje kot pomoč pri svojem učenju vožnje? (obkroži)

- Nikoli.
- Skoraj nikoli.
- Včasih.
- Skoraj vedno.
- Vedno.

13. Ali bi svojega učitelja vožnje priporočili drugim kandidatom? (obkroži)

- Da.
- Ne.

14. Navedite osebne lastnosti, ki jih pri svojem učitelju vožnje pogrešate.

15. Kakšna je po vašem mnenju vloga učitelja vožnje pri opravljanju vozniškega izpita? (obkroži)

Učitelj vožnje:	Sploh se ne strinjam.				Popolnoma se strinjam.
ima pri učenju vožnje ključno vlogo.	1	2	3	4	5
me z ustreznim usmerjanjem vodi v samostojno pridobivanje želenega znanja.	1	2	3	4	5
mi vedno stoji ob strani.	1	2	3	4	5
spodbuja učenje in samostojnost.	1	2	3	4	5
mi pomaga pri zmanjševanju stresa.	1	2	3	4	5

Hvala za izpolnjeno anketo, želim Vam varno vožnjo!